

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Kaupunginhallitus, § 63, 12.02.2024
Tarkastuslautakunta, § 67, 30.05.2023

§ 63

Valtuustoaloite valtuutettujen ilmoitusvelvollisuudesta hyödyntämistään eduista – Antti Moisander ym.

TRE:2390/00.00.01/2023

Kaupunginhallitus, 12.02.2024, § 63

Valmistelija / lisätiedot:
Klami Laura

Valmistelijan yhteystiedot

Johtava juristi Riikka Viitaniemi, puh. 050 526 3225 ja kehittämispäällikkö
Taina Lehmuskoski, puh. 044 423 5633, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoiminnan johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Antti Moisander ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Antti Moisander ym. on 25.4.2023 jättämässään aloitteessaan esittänyt, että valtuutetuille tulisi avata ilmoituskanava, johon heille tulee velvoite ilmoittaa, mikäli he hyödyntävät asemansa puolesta veloitusvelvoitetta saamiaan rahanarvoisia etuja. Aloitteessa todetaan, että valtuutetut saavat varsinaisten kokouspalkkioiden ohella useita muita rahanarvoisia etuja. Etuja toimitetaan valtuutetuille myös pyytämättä, eivätkä valtuutetut näin ollen saa mahdollisuutta kieltäytyä tarjotuista eduista. Valtuustoaloitteessa edelleen esitetään, että valtuutetuille ei asetettaisi ilmoitusvelvoitetta, mikäli heille tarjotaan etuja, mutta jättävät hyödyntämättä niitä. Aloitteen tarkoituksena on lisätä läpinäkyvyyttä kaupunkilaisten ja valtuutettujen välillä sekä ennaltaehkäistä mahdollisia väärinkäytöksiä.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt aloitetta kokouksessaan 30.5.2023 § 67. Tarkastuslautakunta piti aloitetta hyvänä keinona todentaa eettisten periaatteiden ja hyvän hallinto- ja johtamistavan toteutumista

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

kaupungissa. Tarkastuslautakunta totesi, että hallintosäännön mukaan aloitteen valmistelu kuuluu kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan. Kaupunginhallitus vastaa hyvästä hallinto- ja johtamistavasta sekä huolehtii sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kuntalain 84 §:ssä on säännös sidonnaisuuksien ilmoittamisesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnan keskeisiä luottamushenkilöitä ja johtavia viranhaltijoita. Sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Sidonnaisuusilmoitusten tarkoituksena on tuoda julkiseksi sellaiset sidonnaisuudet, joilla voi olla ilmoitusvelvollisten luottamustoimen tai viranhoidon kannalta merkitystä. Kuntalakiin ei sisälly ilmoitusvelvollisille velvollisuutta ilmoittaa valtuustoaloitteessa mainittuja etuja. Aloitteessa ehdotettu ilmoituskanava ei perustuisi lakiin, jolloin se olisi suositusluontoinen eikä siihen voitaisi liittää sanktioita.

Tampereen kaupungin hyvä hallinto- ja johtamistapa ja sisäinen valvonta - asiakirjan mukaan "Kaupunkikonsernin henkilöstöön kuuluva tai luottamushenkilö ei saa antaa, hyväksyä tai vastaanottaa minkäänlaista lahjusta tai epätavallista henkilökohtaista etuutta. Kaikki tällaiset tarjoukset on ilmoitettava kunkin yksikön johdolle tai sisäiseen tarkastukseen. Henkilökohtainen etu ei saa millään tavoin vaikuttaa päätöksentekoon. Kaiken toiminnan tulee kestää ulkopuolinen tarkastelu. Vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista on annettu konsernimääräys."

Edelleen laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022), eli ilmoittajansuojelulaki, tuli voimaan 1.1.2023. Kysymys on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937), eli ns. whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta.

Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti. Tampereen kaupungilla on annettu eettisestä kanavasta konsernimääräys ja kaupungilla on käytössään eettinen kanava. Eettinen kanava on verkossa toimiva palvelu, johon ilmoittaja voi ilmoittaa havainnostaan kirjallisesti. Palveluun pääsee intranetin etusivulta tai kaupungin julkiselta internet-sivulta. Ilmoituksen voi tehdä kaupunkiin työ- ja virkasuhteessa oleva henkilö tai kaupungin sopimuskumppani.

Vertailuna voidaan todeta, että eduskunnalla on käytössään lahjarekisteri, jossa edustajan tulee ilmoittaa kansanedustajana vastaanottamansa yli 400 euron lahjat, pääsyliput ja matkat tietyin edellytyksin. Rekisteriin jätetyt ilmoitukset julkaistaan eduskunnan verkkosivuilla. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä ei rangaista. Espoon kaupunki käsitteli vastaavanlaisen lahjarekisterin käyttöönottoa kaupunginhallitus kokouksessaan 18.12.2023 § 353. Ilmoituskanavaa ei otettu käyttöön.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Aloitteen tarkoitus on hyvä, mutta on todennäköistä, että ilmoituskanavan hyöty jäisi pieneksi, sillä velvoitetta ilmoittamiseen ei ole. Valvontaakaan ei voitaisi näin ollen järjestää. Todennäköisesti vain henkilöt, jotka puoltavat läpinäkyvyyttä tekisivät nämä ilmoitukset. Kanavan ylläpito lisäisi lisäksi hallinnollista työtä. Tampereen kaupungilla nykyiset säännökset sidonnaisuuksista ilmoittamisesta, lainsäädännössä olevat säännökset lahjusrikkomuksista ja rikoksista, kaupungin oma konsernimääräys vieraanvaraisuuksista, eduista ja lahjoista sekä eettinen kanava ovat riittäviä. Kaupunkitasoisesti on ohjeistettu ilmoittamaan sisäiseen tarkastukseen epätavallisista eduista eikä ilmoituksia ole käytännössä tullut. Konsernimääräystä vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista on koulutettu luottamushenkilöitä toimikausien vaihdoksissa ja koulutusmateriaalit löytyvät luottamushenkilöiden Teams-kanavasta. Lisäksi vuoden 2024 tullaan kohdentamaan erillistä koulutusta vieraanvaraisuudesta luottamushenkilöille.

Tiedoksi

Antti Moisander, Riikka Viitaniemi, Taina Lehmuskoski, Heini Ruski

Liitteet

1 Valtuustoaloite, Antti Moisander ym.

Tarkastuslautakunta, 30.05.2023, § 67

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Viitala Erja, Kaupunginreviisori

Päätösehdotus oli

Tarkastuslautakunta pitää aloitetta hyvänä keinona todentaa eettisten periaatteiden ja hyvän hallinto- ja johtamistavan toteutumista kaupungissa. Hallintosäännön mukaan aloitteen valmistelu kuuluu kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan.

Perustelut

Antti Moisander ym. esittävät valtuustoaloitteessaan, että valtuutetuille avataan ilmoituskanava, johon he ovat velvoitettuja ilmoittamaan hyödyntämänsä rahanarvoiset edut, jotka he ovat saaneet veloitukselta. Aloitteen tarkoitus on lisätä läpinäkyvyyttä kaupunkilaisten ja valtuutettujen välillä sekä ennaltaehkäistä mahdollisia väärinkäytöksiä.

Asia on ajankohtainen ja tärkeä. Kaupungin ylimmän luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon on hyvä näyttää omalla esimerkillään, miten eettisiä periaatteita ja hyvää hallinto- ja johtamistapaa kaupungissa voidaan todentaa.

Tampereen kaupungin hyvä hallinto- ja johtamistapa ja sisäinen valvonta -asiakirjan mukaan "Kaupunkikonsernin henkilöstöön kuuluva tai luottamushenkilö ei saa antaa, hyväksyä tai vastaanottaa minkäänlaista lahjusta tai epätavallista henkilökohtaista etuutta. Kaikki tällaiset tarjoukset on ilmoitettava kunkin yksikön johdolle tai sisäiseen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

tarkastukseen. Henkilökohtainen etu ei saa millään tavoin vaikuttaa päätöksentekoon. Kaiken toiminnan tulee kestää ulkopuolinen tarkastelu. Vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista on annettu konsernimääräys.”

Hallintosäännön 82 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa hyvästä hallinto- ja johtamistavasta sekä huolehtii sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Siten asian valmistelu kuuluu hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Antti Moisander ym.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§63

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)
- varhaiskasvatuslain 57 §:n mukaista huomautusta tai huomion kiinnittämistä (Varhaiskasvatuslaki 63 § 2 mom.)